

BÖNGÉSZŐ JÁTÉK 2018 / 2019 – 1. FORDULÓ – OLVASMÁNY

Szelekana és a folyó istene - afrikai népmese –

A jóságos Szelekana kedves lány volt, mindig segített másokon. Ezért aztán mindenki szerette, és Szelekana sokszor apró ajándékokat, nyakláncot vagy gyönyörű bantu kincset, tarka gyöngykarkötőt kapott azoktól, akikkel jót tett. A falubeli gyerekek irigyelték tőle az ékszereket, nem gondoltak arra, hogy Szelekana nem ok nélkül jutott az ajándékokhoz, hanem kedvességével érdemelte ki őket.

Akkoriban az volt a szokás, hogy az afrikai lányoknak mindennap le kellett menniük a folyópartra vízért, még hozzá napnyugta előtt, mert napnyugta után már foglyul ejthette őket a folyó szelleme. Így tartotta a legenda.

A telemert vizeskorsók igen nehezek voltak, némelyiknek akár húsz kilóra is rúghatott a súlya, amikor megtöltötték, a lányok mégis szívesen, örömmel tettek eleget kötelességüknek, hiszen ilyenkor beszélgethettek, pletykálkodhattak a többiekkel, megmutathatták egymásnak új ruhájukat, karperecüket, fülbevalójukat.

Egy délután Szelekana épp a folyóra indult, amikor idős édesanyja, Szeleka a segítségét kérte. Szeleka nyomorék volt, és a lány gyakran segített neki a ház körüli munkában. Amikor megtette, amit az anyja kért, az öregasszony egy kis karkötőt adott neki, amely egy elefánt farkának bojtjából készült, aztán így szólt:

- Fogd ezt a karkötőt, én már semmi hasznát nem veszem, hiszen öreg vagyok, viseld inkább te. Köszönöm, hogy segítesz nekem. Most pedig eredj, hozz vizet, mert hamarosan besötétedik. A boldog, hálás Szelekana fogta a vizeskorsót, s szaladt a folyópartra. A falubeli lányok már mosolyogva várták a víznél. Szelekana rögtön észrevette, hogy nem viselnek ékszert.

Akkor a lányok vezetője így szólt Szelekanához:

- Elkéstél, épp végeztünk a szertartással. Úgy határoztunk, hogy kiengeszteljük a folyó istenét, hiszen régóta nem adtunk neki ajándékot. Mindannyian feláldoztuk az ékszereinket: a vízbe dobáltuk őket. Bizonyos vagyok benne, hogy ezt te is szívesen megteszed, hiszen nem akarhatod, hogy a folyó istene magával rántson a mélybe, ha legközelebb megint elkésel.

Szelekana tudta, hogy a falu népe minden évben áldozatot mutat be a folyó istene előtt, de olyat még soha nem hallott, hogy ezt a szertartást a lányok szervezték volna meg. Máskor mindig a falu vezetője hirdeti meg az eseményt, amelyen az egész falu részt vesz ám áldozatként általában inkább állatokat szoktak a folyó istenének adni. Ő maga mindig szívesen áldozott a folyó istenének, hogy újabb esztendőn keresztül élvezhesse a jóindulatát. Így hát most is jóhiszeműen levette hosszú nyakláncát, melldíszét, karpereceit és fülbevalóit. Szép sorban bedobált mindent a folyóba, s mindegyik darabnál arra kérte a folyó istenét, hogy fogadja tőle az ékszereket hálája jeléül a vízért, amit egész évben adott. Amikor az utolsó ékszer is elmerült a habokban, Szelekana imádság közben egyszer csak hangos nevetést hallott a háta mögül. Ott álltak a lányok felékszerezve, és gúnyosan mosolyogtak. Míg ő a vízbe dobálta a kincseit, azok elővették a rejtekhelyről a díszeket. Tréfa volt csupán az egész: a lányok összebeszéltek, s kiesztették, hogyan veszejtsék el Szelekana ékszereit, hogy a jólelkű lánynak ne maradjon semmije, amire

olyan féltékenyek voltak. Lám, mire képes az ember, ha az irigység hajtja! Azt mondták a bölcsek, hogy az irigység minden gonoszánál gonoszabb, s ez bizony nem csak Afrikában van így. Hanem ha a lányok sejtették volna, miféle következményekkel jár a tettük, bizony soha nem vetemedtek volna ilyesmire!

Szelekana keserves sírásra fakadt, amikor rájött, hogy a semmiért adta oda nagy becsben tartott gyöngyeit, s hogy soha senki nem fogja kihalászni neki a kincseket a folyó fenekéről. A lányok úgy vihogtak a háta mögött, mint egy csapat sakál:

- Hahaha, ez az ostoba lány elhitte, hogy csak úgy bedobáltuk a folyóba az ékszereinket, mint ahogyan ő tette az előbb! Még egy csecsemő is többet tud nálad, te buta liba!

Ilyesmiket vágta a fejéhez a kegyetlen leányok. Amikor végül belefáradtak a vihogásba, a fejükre tették a vizeskorsókat, és visszamentek a faluba, magára hagyták szegény Szelekanát a bánatával.

- Folyó, folyó, kedves folyó, add vissza az ékszereket, amiket a semmiért adtam neked! – kiáltotta a szomorú lány újra meg újra.

Hirtelen hangot hallott: mintha folyásirányból érkezne a válasz:

- Jöjj, gyermekem, kövess!

Szelekana követte a víz folyását a part mentén, míg egy kanyarhoz nem ért, ahol a folyó medre kiszélesedett és elmélyült. A lánynak eszébe jutott, hogy a szülők mindig óva intették a gyermekeiket: soha nem menjetek oda, ahol a folyó örvényei kavarnak, mert vízbe fültek! Szelekana megijedt, s tovább fohászkozott:

- Kérlek, folyó, add vissza az ékszereimet! Csak lánypajtásaim üttek csúfot belőlem!

Háromszor ismételte el egymás után a fohászt, amikor hirtelen újra meghallotta a hangot, de most jóval közelebről, a folyómeder közepéről:

- Jöjj velem a mélybe, gyermekem, és én visszaadom az ékszereidet!

Szelekana belegázolt a folyóba. Mindenáron vissza akarta kapni az ékszereket, félt, hogy különben folyvást gúnyolni fogják a faluban. Ám amikor a víz összezárult a térde fölött, a folyó egyszeriben lerántotta, s iszapos, mély medrébe húzta.

Hosszú időbe telt, mire földet ért a lába. Fényt látott a távolban: elindult a fény felé, de a vízben lassú volt a járás. Végül egy víz alatti barlang bejáratához ért. A barlangban ezernyi drágakő csillogott-villogott, fényük az egész üreget betöltötte. Amikor szeme hozzászokott a sötétséghez, Szelekana látta, hogy egy asszony jön felé. Az asszonynak egy lába volt... vagy talán halfarok lett volna?... és egy keze. Ezzel az egyetlen kezével szelíden megfogta Szelekana könyökét, s egy másik szobába vezette a lányt, ahol terített asztal várta őt.

- Harapj valamit, gyermekem, később aztán megjutalmazlak, amiért ajándékot adtál nekem – mondta a Folyóasszony.

Az étel fenséges volt, s amikor Szelekana jóllakott, a Folyóasszony így szólt:

- Most mindent le kell tisztogatnod a szobában, a korsókat és a tálakat is. Söpörd fel a padlót is! Ha végeztél, visszajövök.

Az asszony kiment, Szelekana pedig sietve elmosogatta a tálakat meg az edényeket, feltakarította a padlót. Amikor végzett, a Folyóasszony visszajött, és azt mondta:

Jöjj most velem. Visszaadom az ékszereidet.

Visszavitte a lányt a kincsesszobába, és hagyta, hadd válogasson kedvére a drágakövek között. Szelekana álmélkodva mutatott a legcsodálatosabb színpompás kövekre, s a Folyóasszony mindent levett a falról, amire a lány rámutatott. Akadtak ott melldíszek és nyakláncok, a szivárvány összes színében pompázó karperecek és fülbevalók. A Folyóasszony még finom borjúbőrből és sakálirhából készült ruhákat is adott Szelekanának. Aztán egyszer csak hatalmas csobbanás hallatszott, mintha az ég szakadt volna le.

- Gyorsan, gyermekem, menned kell! Ez Kvena, a folyó királya. Ha itt talál, menten felfal! – kiáltotta a Folyóasszony, aztán gyorsan kitudskolta Szelekanát az ajtón, s a vízfelszín felé lökte.

Ahogy a lány felfelé úszott, a szeme sarkából még megpillantotta a folyó királyát, aki nem volt más, mint egy hatalmas, félelmetes krokodil. Ám addigra szerencsére felbukkant a víz felszínén, s sietve a part felé úszott. Hála az égnek, hogy a folyó elengedte, s nem ránotta vissza a mélybe!

Ahogy Szelekana hazafelé ballagott az ismerős úton, szembetalálkozott a testvérével. Az először csodálkozva nézett rá, de aztán végre felismerte, s így kiáltott:

- Nahát, Szelekana! Te vagy az! De hát hol voltál? Mindenki azt hiszi, hogy meghaltál, belefulladtál a folyóba! Közben te meg úgy festesz, akár egy hercegnő, olyan gyönyörű vagy, olyan finomak a ruháid meg az ékszereid, mint egy királynénak! Hogy lettél ilyen gazdag? Honnan szerezted ezt a sok kincset?

Szelekana mindent elmesélt, s hamarosan másról sem beszéltek a faluban, mint a lány a víz alatti kalandjairól. Mindenki meglátogatta Szelekanát, s megcsodálta új kincseit. Ám a lányok vezére úgy gondolta, neki is joga van ezekhez a drágaságokhoz, elment hát a folyó kanyarulatához, s a mélybe vetette magát. A Folyóasszony őt is bevezette a fényes kincsesszobába, s bőséges lakomával vendégelte meg. Amikor azonban a takarításra került volna sor, a rátarti leányzó így szólt:

- Van is eszemben! Nem azért jöttem, hogy mosogassak, hanem azért, hogy nekem add azokat az ékszereket, amilyeneket Szelekanának is adtál. Végére is én még inkább megérdemlem a kincseket, mint ő, hiszen a lánycsapat vezetője vagyok!

A Folyóasszony kiment a szobából, aztán később visszajött, de mivel a lány semmit nem dolgozott, megint kiment. Kisvártatva hatalmas csobbanás hallatszott, mintha az ég szakadt volna le.

Sejthetitek, mi volt az a csobbanás. Tudjátok meg hát azt is, hogy a pökhendi leány nem menekült meg a krokodil karmaiból. Soha többé nem tért vissza a faluba, s a lányok vezetője Szelekana lett.